

SÄKER OCH TRYGG VÅRD

– ett gemensamt ansvar för politiker, ledning och medarbetare. Om patientsäkerhetslagen.



Vårdskador kan undvikas

Enligt en studie som Socialstyrelsen gjort drabbas cirka 100 000 människor av vårdskador i Sverige. Organskador, smärta, blödningar och infektioner är vanliga typer av skador. Skadorna beror främst på brister i struktur och rutiner, vilket betyder att många av dem hade kunnat undvikas.

En vårdskada är lidande, kroppslig eller psykisk skada eller sjukdom samt

dödsfall som skulle ha kunnat undvikas om vården hade gjort rätt. Hit räknas också skador som uppstått för att vården inte gjort någonting alls.

En allvarlig vårdskada är en vårdskada som är bestående och inte ringa, eller som lett till att patienten fått ett väsentligt ökat vårdbehov eller avlidit.



Patientsäkerhetslagen

Patientsäkerhetslagen ställer krav på vårdgivaren. Arbetet ska ske systematiskt och förebyggande med patientsäkerheten är i fokus. Lagen syftar till att göra vården säkrare för patienten och att minska antalet vårdskador. Det innebär att du som vårdpersonal måste arbeta systematiskt med patientsäkerheten för att förebygga att vårdskador uppstår.

Om en vårdskada ändå uppstår ska det rapporteras som en avvikelse och därefter utredas för att undvika liknande fenomen i framtiden. Utredningskravet gäller också om en vårdskada hade kunnat inträffa

men inte gjorde det. En anmälan ska då göras till IVO (inspektion för vård och omsorg) om sådant som har medfört eller hade kunnat medföra en allvarlig vårdskada. Vänd dig till din närmaste chef.

IVO utövar tillsyn och granskar att den vård och omsorg som ges är säker, har god kvalitet och bedrivs i enlighet med lagar och föreskrifter. Om brister uppträcks kan IVO ställa krav på åtgärder från vård- eller omsorgsgivarens sida. IVO har även möjlighet att utfärda förelägganden om vite och i vissa fall förbjuda fortsatt verksamhet.

Alla som är verksamma inom hälso- och sjukvården har ett ansvar för patientsäkerhetsarbetet

VÅRDGIVARENS ANSVAR

Vårdgivaren ska planera, leda och kontrollera verksamheten så att kravet på god vård tillgodoses. En plan ska upprättas och fastställas för hur detta arbete ska ske. Varje år ska dessutom en patientsäkerhetsberättelse skrivas, med en redogörelse över vilka insatser landstinget gjort för att öka patientsäkerheten och vad som blivit resultatet. Det ska även finnas ett skriftligt dokument över hur ansvaret för arbetet med patientsäkerheten är uppdelat inom landstinget.

Vårdgivaren ska också säkerställa att aktivt patientsäkerhetsarbete bedrivs. Detta sker genom att berörda verksamheter:

- gör det möjligt för patienter och närstående att delta i patientsäkerhetsarbetet
- arbetar förebyggande genom att risker för vårdskador identifieras, analyseras och åtgärdas
- utreder händelser som lett till eller

hade kunnat leda till en vårdskada och när det är aktuellt anmäla till IVO

- anmäler till IVO vid misstanke om att yrkesutövare kan vara en fara för patientsäkerheten
- upprättar en patientsäkerhetsberättelse varje år.

VERKSAMHETSCHEFENS ANSVAR

Verksamhetschefen ska:

- ha ansvar för att skapa förutsättningar för patientsäkerhetsarbetet i sin verksamhet
- informera medarbetarna om beslut som tagits av vårdgivaren
- ha ansvar för att fattande beslut genomförs
- följa upp det som sker i verksamheterna och återrapportera till vårdgivaren samt
- ansvara för att vårdpersonalen har rätt kompetens.

HÄLSO- OCH SJUKVÅRDS-PERSONALENS ANSVAR

Hälso- och sjukvårdspersonal omfattas av patientsäkerhetslagen. Lagen gäller både legitimerad och övrig personal som medverkar vid vård av patienter samt apotekspersonal. Det innebär att all personal är skyldig att bidra till en hög patientsäkerhet i sitt arbete. Hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar är att följa gällande lagar och avtal, efterleva beslut som är tagna av vårdgivaren samt att arbeta utifrån landstingets regelverk. Det individuella yrkesansvaret har med patientsäkerhetslagen blivit tydligare. Vårdpersonal måste anmäla händelser som har medfört/hade kunnat medföra vårdskador. Det gäller även om vårdskadan inte är allvarlig. Syftet med rapporteringen är att öka patientsäkerheten. Apotekspersonal måste anmäla överförskrivningar av exempelvis narkotiska läkemedel.

IVO:S ANSVAR

Lagen innebär att det är IVO som ska utreda de klagomål som inkommer från patienter, närstående och vårdpersonal. Vem som helst får lämna synpunkter på både personal och vårdgivare, utan att veta vad som blivit fel eller vem som orsakat det. Vid anmälan om vårdskada ska IVO kontakta verksamhetschefen för att ta reda på vad som har hänt och vilka åtgärder som behöver vidtas för att det inte ska hända igen.

De tidigare disciplinpåföljderna erinran och varning har tagits bort. IVO har nu möjlighet att rikta kritik mot personal i alla yrkeskategorier inom vården, alltså även vårdgivaren.

IVO kan också vidta åtgärder, till exempel återkalla legitimationer eller begära att legitimerad personal får provotid och står under särskild kontroll i tre år.

Patienter och närstående

Bristande kommunikation och information är vanliga anledningar till klagomål på vården. Enligt patientsäkerhetslagen ska verksamhetschefen alltid berätta för patienten att en vårdskada har inträffat eller om det var ett allvarligt tillbud. Patienten ska också få veta vad som ska göras för att det inte ska kunna hända igen, samt erbjudas att delta i utvärderingsarbetet. Informationen kan ges till en närstående om patienten själv vill det eller om patienten inte själv kan ta del av den.

Patienten och närstående ska få veta vart de kan vända sig för att anmäla klagomål på vården och vilken hjälp som finns att få hos patientnämnden, samt möjligheten att begära ersättning enligt patientskadelagen eller från läkemedelsförsäkringen.

Patienternas synpunkter på vården är viktiga för att vården ska bli säkrare. Synpunkterna kan lämnas till verksamhetschefen, patientnämnden eller IVO.



MER INFORMATION

Den som arbetar inom vården bör i första hand vända sig till närmaste chef vid misstanke om vårdskada.

Lednings- och verksamhetsstöd

Utvecklingsavdelningen inom Lednings- och verksamhetsstöd har i uppdrag att samordna landstingsövergripande patient-säkerhetsarbete samt vara ett stöd i alla verksamheter.

utveckling@regiongavleborg.se

patientsakerhet@regiongavleborg.se

Patientnämnden

Patientnämnden stödjer, hjälper och bidrar till lösningar av de svårigheter som kan uppstå i vården.

026-15 65 53, pn@regiongavleborg.se

Mina vårdkontakter

026-15 58 11, 026-15 52 02,

mina.vardkontakter@regiongavleborg.se

IVO (Inspektionen för vård och omsorg)

Vill du klaga på vården skickar du en anmälan till Inspektionen för vård och omsorg (IVO). Gå in på hemsidan för mer information.

www.ivo.se

Region Gävleborg

Adress

Adress

026-15 40 00

xx@regiongavleborg.se

regiongavleborg.se